

amdg.eu/hkvrpp
zimski sem. 16./17.
srijedom 16:45-18:20

Levitski zakonik

Najpoznatiji po 19,18

...Ljubi bližnjega kao samoga sebe...

i po 12,8

...dvije grlice ili dva golubića...

(prinos za dijete Isusa u Lk 2,24)

FOR HIS TRESPASS TWO
TURTLE-DOVES.

Smještanje

- ❑ Tko u NZ citira Lev 19,18?
- Isus uz glavnu zapovijed
(Mt 22,39; Mk 12,31)
- i zakonoznanac (Lk 10,27)
 - ❑ Kamo knjiga pripada prema 27,34? (osvrt)
- Zapovijedi Mojsiju na Sinaju za Izraelce
- hebrejski naziv: vidi JB XIII
 - ויקרא *vajjiqra* = “I zovnu...” (Lev 1,1)
- אהל מועד *'ohel mô'ed* “šator sastanka/svjedočanstva” (1,1)
 - ❑ upute u Izl 26
 - ❑ prvi put s tim imenom u Izl 27,21 (= povezan tekst)
 - ❑ „oblak na šatoru sastanka i slava יהוה u prebivalištu“ Izl 40,35

Jean-Léon Gérôme, Mojsije
na gori Sinaju (1895-1900)

Literarna struktura

Giotta di Bondone, Mojsije na gori Sinaju, freska, Kapelica Sovregni, Padova (1046-06)

- opis I.: “I govorio je יהוה Mojsiju”
– dvije vrste:
 - s nalogom Mojsiju (novi slušatelji):
 - “Govori sinovima Izraelovim!” 1,2; 4,2; 12,2
 - “Zapovjedi Aronu i njegovim sinovima !” 6,2.18
 - uvod u nastavak propisa 5,14.20; 6,12; 14,1
- II. “I govorio je יהוה Mojsiju i Aronu” 11,1; 15,1
 - nalog u množini: 11,2a; 15,2a
 - “govorite sinovima Izraelovim” 11,2a; 15,2a
 - uvod u nastavak propisa: 13,1; 14,33
- III. Aronu 10,8: raspoznavati sveto i čisto

Zakon o žrtvama (Lev 1-7)

- Do Lev **7,37s**: “ovo je *Tora* za... (vrste žrtava...) koju je zapovjedio (*Tko? Kome? Gdje?*)
- ...יהוה Mojsiju na Sinaju.”
 - pravni slučajevi koji započinju s “ako” (אם 'im) 22x
 - npr. **1,3.10**; **4,3.13.27**
 - ako je žrtva od krupne stoke (1,3);
 - ili od sitne (v10);
 - ako pogriješi svećenik (4,3),
 - cijela zajednica (v13)
 - ili neka duša iz naroda (v27).

Minijatura, Petrus Comestor, Bible Historiale, Francuska, 1372

Obred pomirenja (Lev 4s)

- pomirna žrtva A) vanjski čin (4,6s)
 - svećenik uzima krv (4,6.17)
 - poškropi zastor u svetišću (4,6.17)
 - stavlja je na robove žrtvenika (kadionog ili za paljenice), a svu ostalu krv izlijeva podno žrtvenika za paljenice (4,7.18.25.30.34)
- B) teološko djelovanje
- svećenik “izvršava obred pomirenja” (KS) כפר *kipper* “pribavlja pomirenje” (Šarić) (4,20b.26.31.35; 5,6.10.13.16.18.26)
- oprostjenje – סלה *salah* (pasiv 4,20b.26.31.35; 5,10.13.16.18.26)
 - Kako, gdje? Pred (licem) יהוה 5,26 – ključ! (+4,4.6s.15[2x].17s.24)

Zakoni svetosti (Lev 19s)

- Lev 19: riječi Mojsiju (v1) za koga (2a)?
 - “za cijelu zajednicu sinova Izraelovih” (v2a)
 - Teme iz deset zapovijedi 19,3.4.11
- Poštovanje roditelja, subota (v3);
- Zabrana kumira (v4),
- Zabrana krađe i laži (v11)
 - Posebnosti: 1) briga za siromahe (v9s.15)
 - kod žetve i berbe ostavi za siromaha i stranca (v9s)
 - na sudu ne zanemari malenoga (v15)
- 2) ljubi stranca (v34)
kao sebe samoga,
(zašto?)
jer si bio stranac
 - ~Ljubite neprijatelje!
(Mt 5,44, Lk 6,27.35)

Knjiga Brojeva – Br

Početak (1,1): gdje?

Sinajska pustinja (usp. Lev 27,34)

Kada (1,1)?

01. 02. 02.

(usp. Izl 19,1: 01.03.01.)

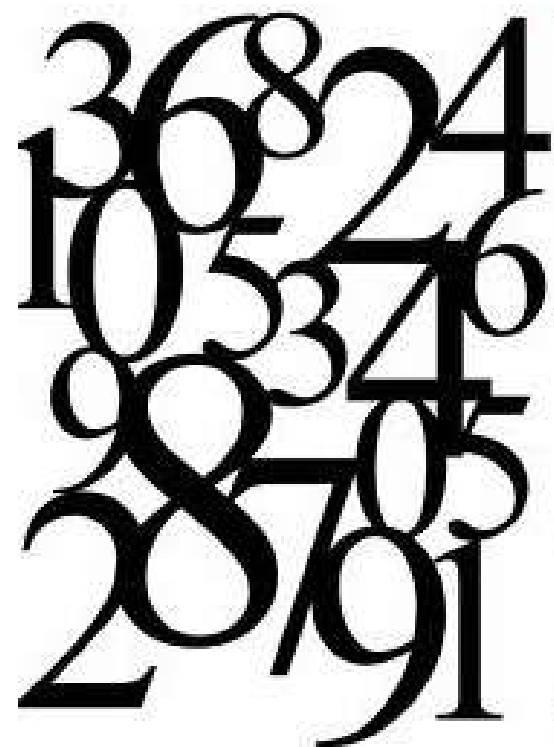
Kraj (36,13): gdje?

Moapske poljane

Brojevi

■ vrste popisa (brojeva):

- vojska u Izraelu, prema 12 plemena u 1,20-46; 26,1-51
- Levijevci od 1. mj. naviše u 3,15-39 (22000)
- prvorođenci u Izraelu od 1. mj. naviše u 3,40-42 (22273)
- leviti od 30.-50. g. za službu u c4 (v48: 8580)
- prinosi 12 kompleta suđa, srebra 2400 šekela, zlata 120 šekela; žrtvene životinje: 12, 24, 60 (7,1-88)
- ...

Putovanje

- Sinajska pustinja 1,1 (1,19; 3,4.14; 9,1.5; 10,12; 26,64; 33,15s) >>> Moapske poljane 36,13 (22,1; 26,3.63; 31,12; 35,1)
- **Izl:** Iz Egipta kroz pustinju do Sinaja
- **Lev:** Na Sinaju
- **Br:** Od Sinaja kroz pustinju do Moaba (granica obećane zemlje)

Pustinja (48x c1-34)

- hebr. naslov: במדבר *b^emidbar* = “u pustinji”
- 1. sinajska pustinja (Sin) 10x
 - + 2x brdo Sinaj (*flashback=pogled unatrag* 3,1; 28,6)
- 2. pustinja Paran (10,12; 12,6; 13,3.26)
- 3. pustinja Cin (13,21; 20,1; 27,14; 33,36; 34,3)
- = Kadeš 33,36; 34,3)
- *Flashback* (Br 33 – sažetak):
 - put Egipat → Sinaj (33,6s 33,11s)
 - pustinja Etam (33,6s)
 - pustinja Sin (33,11s)

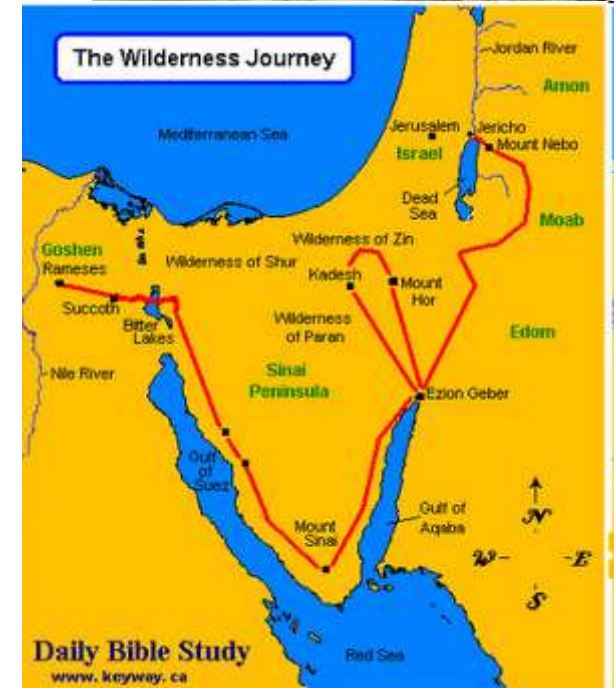
Izraelova plemena

- Br 1, **20.22.24.26.28.30.32.34.36.38.40.42**
- Ruben (20)
- Šimun (22)
- Gad (24)
- Juda (26)
- Jisakar (28)
- Zebulun (30)
- Efrajim (32)
- Manaše (34)
- Benjamin (36)
- Dan (38)
- Ašer (40)
- Naftali (42)
 - Tko dolazi na prvo mjesto (**2,3**)?
- Juda

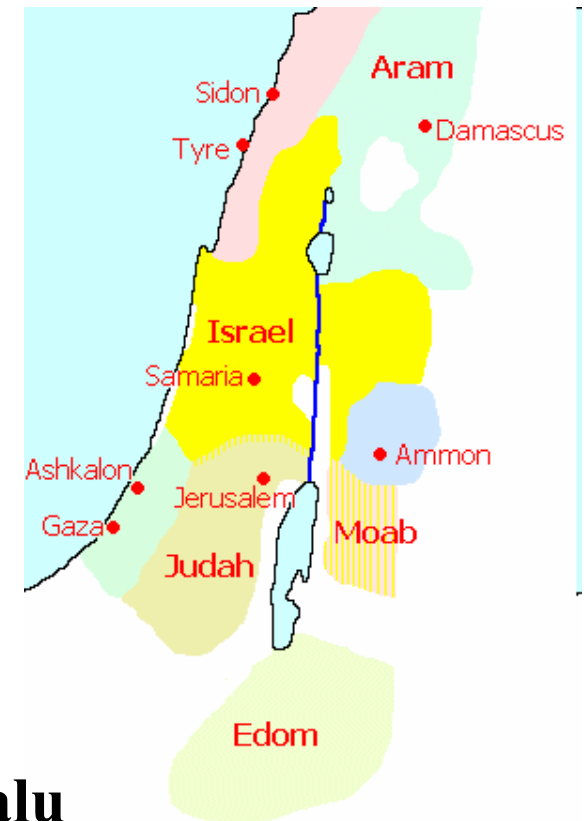
Kroz pustinju (10,11-21,35)

- 10,**11s** nov početak – *Kada? Koji znak?*
 - 20.02.02. – Oblak se diže
 - Rezultat: “sinovi Izraelovi kreću...”
- 10,13-12,16 Sinaj → Paran (12,16) – *sukobi:*
 - c11 mana i prepelice;
 - c12 Mirjam i Aron se bune
- 13,1-20,13 Kadeš i okolica – *sukobi:*
 - c13s izviđači u Obećanoj zemlji;
 - c16s Korahova buna;
 - 20,1-13 Meripske vode
- 20,14-21,35 Kadeš → Moapske poljane
 - Sukobi: Edom, Kanaan, Amorejci
 - Zmije (21,4-9)

Na Moapskim poljanama (22,1–36,12)

- Gdje točno? (22,1; 26,3.63; 31,12; 35,1; 36,13)
- s onu stranu Jordana, nasuprot Jerihonu
- 22,1-24,25 sukob s Moabom
 - Bileamov proročki blagoslov Izraela
- c25-31 idolopoklonstvo i nova uspostava zajednice, rat s Midjanom
 - Blud (25,1–3;) = Nevjera, klanjanje Baalu
 - dvostruka uloga i smrt Bileamova (31,16)
 - Bileam odgovoran za klanjanje Baalu (v16)
- c32-36 dodjela zemlje istočno od Jordana

Izrael i narodi u Br

- ljubi stranca kao sebe samoga, jer si bio stranac (Lev 19,34)
- Koji blagdan vrijedi i za stranca u Br **9,14**?
 - Pasha
- Kako stranac prinosi žrtvu? (Br 15,14)
 - “kao i vi”
 - Za stranca vrijedi? **15,26.29.30**
 - okajnica (v26)
 - obred pomirenja (v29)
 - krivnja za hulu (v30)
- gradovi-utočišta i za strance (35,15)
- Načelo u 15,**15**:
- “kako s vama, tako i sa strancem” (15,15)
 - sažetak: *tora i mišpat* – pročitati! (v16)
 - Jedna Pouka i jedno Pravo

Izlazak

—

Brojevi

■ Egipat → pustinja → Sinaj

- c12 Pasha
- c16 mana i prepelice
- c17 voda iz pećine
- c18 službenici
- c32 lažni bogovi

■ prijetnje

- izvana:* *iznutra:*
- Egipat mrmljanje
- Amalek idoli

■ 6x: “krenuli... utaborili se...” (12,37; 13,20; 14,1s; 15,22; 16,1; 17,1)

■ Sinaj → pustinja → Moab

- c9 Pasha
- c11 mana i prepelice
- c20 voda iz pećine
- c11 službenici
- c25 lažni bogovi

■ prijetnje

- iznutra:* *izvana:*
- mrmljanje Moab
- idoli Midjan

■ 6x: “krenuli... utaborili se...” (10,12; 20,1; 20,22; 21,10s; 22,1; 25,1)